OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lausunto

3.3.2026

VN/409/2026
VN/409/2026-OKM-11

Tulevaisuusvaliokunta

Vastaus tulevaisuusvaliokunnan lisäselvityspyyntöön liittyen opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntoon tulevaisuusselonteon 1 osasta (VNS 7/2025)

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä kirjallista lisäselvitystä liittyen opetus ja kulttuuriministeriön tulevaisuusvaliokunnan 13.2.2026 kokoukseen toimittamaan lausuntoon (VN/409/2026-OKM-4, 12.2.2026) liittyen.

Tulevaisuusvaliokunta kysyy, mikä on prosessi, jolla varmistetaan, että eduskunnan ponnet käsitellään ja otetaan huomioon?

Opetus- ja kulttuuriministeriössä ei ole erillistä prosessia eduskunnan lausumien ja kannanottojen käsittelyyn eduskunnan vastauksen tai kirjelmän tiedoksi saamisen jälkeen. Opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle kuuluvat lausumat liittyvät ministeriössä valmistelujen hallituksen esitysten käsittelyyn ja eduskunnan vastauksiin näihin ja myös eduskunnan kirjelmissään esittämiin kannanottoihin ja lausumiin. Ministeriö tunnistaa eduskunnan vastauksista ja kirjelmistä vastuisiinsa liittyvät asiat ja huomioi ne valmistelussaan. Yksittäisen lausuman käsittely ministeriössä riippuu lausuman sisällöstä, koska lausumia on erilaisia ja niiden toimeenpano on erilaista. Usein lausumat edellyttävät esimerkiksi lain vaikutusten arviointia, jonka toteuttamiseksi ministeriö esimerkiksi käynnistää selvityshankkeen.

Lausumiin liittyviä hallituksen toimia seurataan osana hallituksen vuosikertomuksen valmistelua. Valmistelua koordinoi valtioneuvoston kanslia. Opetus- ja kulttuuriministeriön saaman tiedon mukaan valtioneuvoston kanslia on toimittamassa tulevaisuusvaliokunnalle tarkan kuvauksen tästä prosessista. Opetus- ja kulttuuriministeriö raportoi vuosikertomuksen osana siitä, miten eduskunnan lausumat on ministeriössä huomioitu.

Edelliseen tulevaisuusselontekoon (VNS 16/2022 vp) liittyvässä eduskunnan kirjelmässä (EK 82/2022 vp) oli lukuisia opetus- ja kulttuuriministeriön vastuisiin liittyviä kohtia. Eduskunta on kannanottonaan muun muassa edellyttänyt, että valtioneuvosto

6. *Kehittää toimintatapoja alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille ottaa kantaa tulevaisuusasioihin ja olla aktiivisia toimijoita suomalaisessa päätöksenteossa ja yhteisen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

8. *Kehittää päätöksentekijöiden tulevaisuusvalmiuksia esimerkiksi OECD:n Suomelle antamien ehdotusten mukaisesti sekä lisää aktiivista henkilökohtaista tulevaisuussuhdetta tukevaa tulevaisuusohjausta, tulevaisuuskasvatusta ja tulevaisuuslukutaitoa koulujen opetussuunnitelmiin.*

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 135 9335 +358 9 135 9335	kirjaamo.okm@gov.fi

10. *Ennaltaehkäisee terveysongelmia ja pitää yllä väestön fyysistä ja henkistä toimintakykyä ja kulttuurista kestävyyttä lapsiperheiden arkea, nuorison mielenterveyttä, ja kaikenikäisten hyviä elintapoja, kuten liikkumista ja harrastamista tukevilla hyvinvointi-investoinneilla ja yhdyskuntasuunnittelulla ja pitämällä huolta, että koko kasvatuksen ja koulutuksen ketju varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen on kunnossa ja että jokainen oppilas saavuttaa perusopetuksen aikana riittävät perustaidot. Kestävän hyvinvoinnin ja hyvinvointitalouden edistymiseen seurantaan ja arviointiin tarvitaan myös luotettavia ylivaalikautisia määrällisiä ja laadullisia mittareita.*

Kuluvan hallituskauden aikana kannanottojen mukaisia toimia on tehty muun muassa hallitusohjelman mukaisessa laaja-alaisessa peruskoulun tulevaisuustyössä, jonka raportti *Peruskoulu 2045: Elämää varten: Visio suomalaiselle peruskoululle* julkaistiin 11.2.2026.

Perustaitojen vahvistamiseksi koulutuksen viikkotunteja on lisätty alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus ja laskutaidon opettamiseen. Perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin lainsäädäntöä uudistettu. Hallituksen esitys perusopetuksen osaamistakuusta, joka tarkoittaa vähimmäisosaamistason määrittelyä ja sen saavuttamista edettäessä peruskoulussa luokalta seuraavalle, on tarkoitus antaa eduskunnalle maaliskuussa 2026.

Nuorten hyvinvointityön johtamisen välineenä käytetään valtakunnallista nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaa (VANUPO), josta päättämällä hallitus linjaa neljän vuoden tavoitteensa nuorisopolitiikassa. Yksi ohjelman indikaattoreista koskee nuorten tulevaisuususkoa, joka vuoden 2024 nuorisobarometrin mukaan oli romahtanut. Ministeriö asetti keväällä 2025 eri tieteenaloista koostuvan asiantuntijaryhmän, joka selvittää tulevaisuususkon laskun syitä sekä tekee toimenpide-ehdotuksia sen vahvistamiseksi. Ryhmä saa työnsä päätökseen maaliskuussa ja koko raportti julkaistaan 25.3

Kulttuurin rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on tunnistettu laajasti, muun muassa kulttuuripoliittisen selonteon ja sen toimeenpanosuunnitelman valmistelussa.

Harrastamisen suomen mallin kehittäminen, poikkihallinnollinen Suomi liikkeelle -ohjelma, liikuntapaikkarakentaminen ja muut liikunnan edistämisen toimenpiteet ovat osaltaan lausumien toimeenpanoa. Perusopetuslakia on muutettu siten, että esi- ja perusopetuksessa lasten ja nuorten liikunnallista elämäntapaa täytyy edistää lain nojalla 1.8.2026 alkaen. OKM rahoittaa liikuntabudjetista valtakunnallisten liikunnan edistämisohjelmien eli Liikkuvat-kokonaisuuden toimintoja, joiden avulla edistetään liikunnallista elämäntapaa eri ikä- ja väestöryhmissä (Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuvaa koulu, Liikkuvaa opiskelu ja Liikkuva aikuinen, Ikiliikkuja sekä Liikkuva perhe).

Tarkemmin toimista on raportoitu ja raportoidaan osana hallituksen vuosikertomusta.

Vastauksen laatinut opetusneuvos Ilmari Hyvönen

Jakelu Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Lisa Palm
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Annika Lyytikäinen
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Emma Hannonen
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman